

HARJUMAALE ALTERNATIIVKOO?

Juunikuus kinnitati maakonnavalitsuses Harjumaa Hariduse Arenduskeskuse põhikiri. Kesksuse konkreetsetest tegemistest ja tulevikuplaanidest on praegu veel veidi vara rääkida küll aga teeme täna juttu väljatöötamisel olevast alternatiivkooli programmist. Sellest räägivad arenduskeskuse direktor **Mati SOOT** ja maakonna hariduskoondise juhataja **Enn KASEMAA**.

Esmalt aga siiski ehk selgitaksite, milleks selline keskus loodi?

E. Kasemaa: «Leidsime, et muutusi oma maakonna haridusellu oleks vaja tuua natuke kiiremini, kui vabariik tervikuna suudab. Kui ikka tahame haridust väärtustada hakata tuleks muuta ka koolimajade väljanägemist, paika panna nii õpetaja-õpilase kui õpetajate omavahelised suhted ning õpetamise metoodika. Kodaniku kasvatamine tuleks asendada isiksuse kasvatamisega. Neid küsimusi peakski aitamah lahendada loodud arenduskeskus.»

M. Sööt: «Keskuse loomisel ei püüdnud me kopeerida Eesti Hariduse Arenduskeskust ühes maakonnas, vaid esialgne idee oli luua hariduse informatsiooni-keskus. Saime aga aru, et üksnes infokeskusest maakonda ei piisa, luua tuleb hoopis selline üksus, mis suudab enda kätte haarata kogu hariduselu arengu probleematika ja tegelda sellega tervikuna (info hankimine ja levitamine oleks vaid üks lõik sellest tööst).

Jõudsime selleni, et muutused hariduselus peavad toimuma kolmel tasandil — õpetaja, õppeprotsess ja kool. Kuna need lülid on üksteisega tihedalt seotud, siis on vähe abi, kui püüame muutusi teha ainult ühes neist.

Kõige tähtsam kolmest on kahtlemata õpetaja (sealhulgas ka kooli juhtkonna) osa, ilma seda lüli tõsisemalt mõjutamata ei muutu tõenäoliselt ka kool tervikuna ükskõik kui palju häid õppevahendeid luua või ükskõik kui ilusaid koolimaju ehitada. Seetõttu tuleks meil kavandada õpetajate kvalifikatsiooni tõstmise protsess. Õppeprotsessi muutmine ei seisne ainult uute õppevahendite väljaandmises, vaid esmalt tuleb välja selgitada, kuidas üldse on või

malik senisest teistmoodi õpetada. Õppeprotsess peaks eelkõige arvestama inimese arengut ning õpetajate-koolijuhtide tegevus ei tohiks olla erinevatest liinest teadmiste õpilastesse paigutamise, vaid kogu arenguprotsessi üks osa.

Kolmas samm selles ahelas — kool. Kool ei pea olema ainult kohaks, kus leiab aset õppeprotsess, sest koolis veedab õpilane ikkagi poole oma päevast. Meie arvame, et kooli ei munda tulevikus mitte kombe või suundi pärast, vaid sinna peab last mis-ki tõmbama. Ja see «miski» peab sisalduma koolis eneses. Kindlasti on seetõttu tähtis ka koolimaja väljumine ning klassiruumide ja neis õppivate õpilaste suhe. Niipalju kui meie koolimaju näinud olen, on klassiruumides õpilaste arv ikka oluliselt suurem kui võiks ja seda fakti ei saa alahinnata. Sest kui füüsiline keskkond, mis meid ümbritseb, ei soodusta mingit tegevust, siis selle tulemus ei saa olla nii hea, kui tahaksime. Liati veel sellises tegevuses, mille lõpptulemusena näeme arengut.»

E. Kasemaa: «Selline on nüüd perspektiiv, aga ka praegusel koolil on vaja hakata end tulevikus kohandama. Meil on mitmeid koole, kus juba nüüd uue poole liigutakse. Kolga koolist on palju räägitud, aga maakonnas on ta tõesti justkui etalon teistele.»

Nüüd siis alternatiivkoolist, mille loomise mõte arenduskeskuses idaneb.

E. Kasemaa: «Vaja on järkjärgult jõuda viiskümne aastat valitsenud koolisüsteemi likvideerimiseni. Kui kavatseme luua uusi koole, peab mõte juba algusest (s. o. maja projekteerimisest) liikuma selles suunas, et uuest ei saaks täpselt vana nõukoguliku koolimaja koopiat. Kui tahame haridust väärtustada, tuleks just sellest alustada.»

M. Sööt: «Kooli rajamise idee tekkis eelmise aasta lõpus ja selle aasta algusest on töögrupp kooli üldkontseptsiooni väljatöötamisega tegelnud. Meie tööd on finantseerinud Ühisettevõtete Liit ja tänaseks oleme jõudnud niikaugele, et kontseptsiooni loomine on lõppfaasis (valmis peab see saama septembrikuuks).

Praegu püüame kooli finantseerimiseks luua fondi, kuna rahaliselt tuleb see mitu korda kallim kui tavalise kooli loomine, riigi taskust neid summasid võtta ei ole võimalik.

Kui kooli kontseptsioon valmib, hakkame otsima õpetajaid. Sest samal ajal, kui käivad projekteerimis- ning ehitustööd, peaks toimuma juba ka õpetajate koolitus ja õppeprogrammide väljatöötamine. Alles seejärel hakkaks toimuma õpetamine, funktsioneerima kool kui tervik.

Alternatiivkool peaks koosnema eelkoolist (vastab meie lasteaiale, kuid sealne tegevus oleks korraldatud teisiti kui praegustes lasteaedades), alg- ja põhikoolist ning gümnaasiumist. Viimase lõpetamise järel on võimalik edasi õppida kõrgkoolides või tehnikumides.

Kindlasti ei saa meie koolimudel olema ideaalkool, kuhu valime õpilasi mingite testide alusel. Tahame hoopis, et selles õpiksid tavalised lapsed, aga keskkond koolis ei tohiks erineda oma sotsiaalselt struktuurilt sellest keskkonnast, millest lapsed kooli tulevad (seega peaks alternatiivkool ühtlasi olema tavalise reaalse elu mudel). Polegi õige luua spetsiaalseid koole ainult andekatele õpilastele, meie tahame, et igaühel oleks võimalik oma anded maksimaalselt välja arendada. Seega võib öelda, et koolil ei saa olema kindlat kallakut, vaid püüame igale lapsele anda võimaluse tegelda just sellega, millele tal annet või huvi on.

Praegu loodame, et kool ehitatakse Laagri alevikku. See piirkond on soodne igas mõttes. Kõigepealt — kuna Laagris praegu kooli ei ole, oleks võimalik lahendada piirkonna laste koolitamise küsimus ning teiseks saab uus kool olema suhteliselt lähedal Tallinna linnale. Kuna gümnaasium peaks alternatiivkoolis tulema kaks korda suurem kui alg- ja põhikool, siis arvame, et teatud printsiipidel oleks võimalik sellesse võtta lapsi ka linnast.»

E. Kasemaa: «Gluline on, et lapsevanemal ei ole enam ükskõik, millises koolis tema laps käib, vaid iga vanem peaks olema huvitatud, et tema laps õpiks kaasaegses koolis. Ütles ju õpetajate kongressil ka N. Liidu Hariduskomitee esimees, et koolid peavadki omavahel konkureerima hakkama, et lapsed õpiksid just sellises koolis, kus neile meeldib ning kus selleks kõige paremad tingimused on.»

KÜLLI KOPPELMAA

Kolga koolimaja.

**ALO RAID-
MAA foto**